

TUDOMÁNYOS
GYŰJTEMÉNY.

1824.

I. KÖTET.

163518

A' Cs. Kir. Felség' kegyes Engedelmével.

P E S T E N,
PETRÓZAI TRATTNER JÁNOS TAMÁS 'betűjével
és költséggével.

2.) Maschinákkal, de emberi erő nélkül, víz vagy Lovak által.

Harmadik Előadás. A' Bánya művelést hátráltató okokról. Ennek 2 al részei vagynak

- 1.) Hátramaradások a' Bánya Levegő miatt.
- 2.) — — a' víz miatt.

Negyedik Előadás. A' Tavak építéséről.

Ötödik Előadás. Az értzeknek földfeletti elkészítésekről 2 al részekben.

- 1) az értzválasztás.
- 2) a' többi értzkészítés, úgymint értztörés, mosás, 's a' t.

Ehez járúl a' masináknak elkészítésére szolgáló számolás, (Maschinen Berechnung).

Ezek fő részei azon tudománynak, mellyek virágzása Hazánkat a' külföld felett rég időkől megkülömböztette, és naponként ezerekkel nagyobbitja belső gazdagságát.

Szent-Pétery Imre.

4.

Pécsi Püspöki Megyének rövid Esmértetése.

A' Pécsi Püspöki Megyének, melly eredetileg Szent Istvánig, Nemzetünk' első Királyjáig, vszi, ezer nyolcz száz nyolczadik esztendőtol fogva mái, napig, Méltóságos Főtisztelendő Király József Ur bölcs és kegyes Főpapja.

Törvényhatósága alá bízott Megye' kormányát egy, Káptalanjából választott, Helytartója által vezeti; kinek jutalomúl, egyéb jövedelme kívül, Garé Helység szokott adatni.

Ennek, az úgy nevezett Szentszéken, a' istenvalóságos Kanonokon kívül, hat nevezetbeli Kanonok, és a' Papnevelőház' Tanítóji, mint Táblabírák, segéd Tanácsosai.

Hivataljának könnyebbtésére az Ügyészen, a' Házás és Szerzetes Esknek védőjén kívül szolgálatajára vannak egy Fő és egy Al Titoknok, kik a' Szentszéken Jegyzők is egyszersmind, egy Levéltárnok, egy Iródeák és a' Lótófutó.

Hajdan ez a' Megye tágosabb kiterjedéssel bírt. Belőle szerkeztetett öszve a' Diákovárinak egy nagy része. Most egész Tolna Vármegyét, Baranyát egészen foglalja magában. Vöröczéből két Al Esperestséget, és néhány Plébániákat Somogyból.

A' Pécsi Püspöki Megye két Fő Esperestségre oszlik. a' Székes Egyházira és a' Tolnaira.

A' Székes Egyházi Fő Esperestség alatt vagon Baranya Vármegye, Veröczének egy része, és egy két Helységek Somogyból.

Ebben a' Fő Esperestségben találtnak tizenöt Al Esperestégek. Kilenczven kilencz Plébániák. Hatvan nyolcz Káplánok. Száz nyolczvan három Katholikus Szentegyházak. Harmincz öt nemegyesült Görög Templomok. Hat Evangelikusok' és nyolczvan három Reformátusok' Imádkozó Házaik, és négy Zsinagóga.

A' Tolnai Fő Esperestségben vannak nyolcz Al Esperestek. Ötvenhét Plébániák. Harmincz Káplánok. Nem külömben hatvan nyolcz Katholikus Egyházak. A' nemegyesült Görögöknek hat Templomaik. Huszon hat Evangelikus és harmincz Református Imádkozó Házaik, Zsinagóga pedig három.

A' Papságra menendők egy különös Házban, melly Seminárium névvel esméretes, neveltetnek. Ennek a' Papnevelőháznak alkalmas fekvő jószá-

gai, 's így elegendő jövedelmei vannak. A' Nevendékek minden szükségeseket megkapnak benne. Vágyon egy Fő és egy Al Igazgatójok. Négy Tanító, és egy Tudományokra felvigyázó képezik az Ifjak' elméjét. Ide járúl a' Lelkiekre ügyellő. A' Kispapok' száma, azokkal együtt, kik a' Pesti Egyetemben és a' Bécsi Therésiánumban tanulnak, 1825-ik esztendőben huszon nyolczra ment.

Ezen Megyében vágyon két jövedelmes és tizenegy nevezetbeli Apátság; egy jövedelmes és két nevezetbeli Prépostság. Nem külömben nyolcz Klastrom. Pécsett Irgalmasok, Czircziek, kik az Ifjúság tanításával foglalatoskodnak, és Ladiszlaiánus Barátok, millyenek Siklóson és Szigetben istálaltatnak. Földváron Capisztránusok, és Mohátson, Simontornyán pedig Mariánus Barátok laknak.

Főpásztorának különös szabadalma, hogy Érseki Palliummal bir.

A' Papságnak száma, Fő és Al Rendűeket együvé vévén, kétszáz hetven ötre megy.

Hogy az egész Megyében a' Lelkek' számát, 's így a' tájéknak is népességét, mint egy tükörben, előttünk láthassuk, gondolom nem leszek felesleges, ha minden Al Esperestségnek a' benne tállátató Lelkek mennyiségét is elő adom.

	Rathol.	Görögök.	Evang.	Reform.	Zsidók.
Székes-Egyházi Pö. Esperesség.					
A' Pécsiben - - -	15983	1	37	—	29
Németiben - - -	9020	1	2	7305	69
Sz. Lőrincziben - - -	11067	—	—	212	115
Dardaiban - - -	14832	5098	117	10688	201
Baranyaváriban - - -	12346	2323	16	1906	26
Mohácsiban - - -	15457	5219	6	3079	102
Kéméndiben - - -	11004	442	8	47	70
Bólyiban - - -	13715	1083	7	731	156
Pécsváradiban - - -	12472	70	2	1936	16
Hegyhátiban - - -	10471	439	2094	19	18
Gödreiben - - -	13085	28	1071	8	131
Szigetiben - - -	12031	126	11	4384	233
Drávaiban - - -	4114	52	4	9965	14
Petriveczeiben - - -	9596	3416	2	—	—
Valpóiban - - -	17085	1546	—	—	6
Nádasdiban - - -	11351	216	5380	3206	1797
Dombóvárban - - -	14350	5	30	300	114
Értényiben - - -	8121	17	340	2047	50
Högyésziben - - -	7014	30	9151	4050	805
Simontornyaiban - - -	13128	18	781	3670	262
Szekszárdiban - - -	22932	1408	609	6532	55
Földvárban - - -	18677	172	3682	12117	687
Völgységében - - -	13575	188	4245	441	167
Summa	291536	19899	27695	72653	5134

Öszveséggel 416917

Egyed Antal.

5.

A' Gyümölcsfa Gyűrűzésről.

1. §. Majd csak nem minden gazdaságot illető új találmánynak, akár milly czélarányos legyen is az magában, sokkal szükségesebb többnyire még is a' további tökéletesedés, mintsem hogy annak nélküle egyhamar tetemes hasznot hajtani és analfogva egészen divatban lenni tudhatna. Elég hát érdemelnek azonban ama' keresgélő elmék, mellyek valami boldogító találmányra törekednek, ha mindjárt mások teszik is igazán haszonvehetővé

